

مطالعه عدم تعادل در سلسله مراتب شهری و تأثیرات آن بر ناپایداری اکوسیستم شهری (موردی شهر ایلام)

موسی ملکی پور

دکتری برنامه ریزی شهری MP.8887@GMAIL.COM

چکیده

شبکه شهری ایران بعد از دهه سی به دنبال دگرگونی شرایط اقتصادی و اجتماعی ایران که ناشی از حاکمیت الگوی برونزا بوده، دچار تغییرات اساسی گردیده است و موجب پیدایش کلانشهرها، گسیختگی یا انفصال در شبکه شهری در سطح کلی سرزمین و سطح مناطق شده است در کشورهای در حال توسعه، شهرهای مسلط یا شهرهای ناحیه ای مهاجران بیشتری می پذیرند. این روند بر سلسله مراتب سیستمی تاثیر می گذارد و تغییراتی در مجموعه سیستم به وجود می آورد. از آنجا که در ایجاد شهر ناپایدار هم عوامل بیرونی همچون عدم برنامه ریزی درست در زمینه توزیع امکانات مالی و خدماتی و در نتیجه برهم خوردن نظام سلسله مراتبی شهرها و هم عوامل درون شهری، که به نظام مدیریت شهری در جهت اداره بهتر سیستم شهری برمی گردد. بنابراین در این تحقیق هم به عوامل بیرونی (قطبی شدن) و هم درونی (مدیریت شهری) پرداخته شده است. بزرگ سري و ماکروسفالي مهمترین ویژگی های جمیعتی استان ایلام از نظر چگونگی توزیع فضایی جمیعت و نقاط شهری است که همه اینها تبیین نقش برتر و غالب شهر ایلام در نظام سلسله مراتبی شهرهای استان می باشد. بصوری که در شش دوره سرشماری در استان، شهر ایلام بعنوان شهر اول استان هم از نظر جمیعت و هم از نظر عملکرد نقش خود را ایفا نموده است.

تمرکز امکانات در شهر ایلام نسبت به سایر شهرهای استان باعث جذب جمیعت و برهم خوردن تعادل ما بین منابع و جمیعت و ظهور بزرگسري ایلام، شکاف در سلسله مراتب شهری، فقدان شهرهای متوسط مقیاس و ناپایداری اکوسیستم شهری انجامیده است.

کلید واژه ها: نظام سلسله مراتبی، قطبی شدن، حاشیه نشینی، مدلها، شهر پایدار،

مقدمه

سیستم شهری آرایشی از شهرهایی که در یک فضای معین و در ارتباط با هم، از طریق تحرکهای جمیعتی و جریان کالا و افکار و عرضه خدمات، گسترش و سازمان می یابند. این عوامل، محرکهای سیستم شهری هستند و آن را پویا می سازند بدین سان هیچ شهری نمی تواند بصورت